

LÖGMANNSSTOFA

EFTIRLITSSKYLDA STJÓRNARMANNA

Heiðrún Jónsdóttir, hdl.

LEX Lögmansstofa

Stjórnarhættir fyrirtækja

- Aukin umræða
- Í kjölfarið á ýmsum hneyklismálum erlendis, s.s. Enron, WorldCom o.fl.
- Tryggja jafnræði / rétt hluthafa
- Auka traust almennings / fjárfesta
- Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja
 - Verslunarráðið, Kauphöllin, SA
 - Leiðbeinandi

Mikilvægi góðra stjórnarháttá

- Hluthafa, stóra sem smáa
- Stjórnarmenn
- Starfsmenn og stjórnendur félagsins
- Kröfuhafa
- Viðskiptamenn
- “Orðspor” og traust viðskiptaumhverfisins
- Opinberir hagsmunir

Ábyrgð stjórnarmanna

- Lög um hlutafélög nr. 2/1995, 68. gr.
- Lög um einkahlutafélög nr. 138/1994, 44. gr.
- Almenn hegningarlög, nr. 19/1940
- Almennar skaðabótaþinglög
- Sérög
 - Samkeppnislög, XIII. kafli
 - Persónuvernd, VII. Kafli
 - Skattalöggjöf
 - Önnur sérög, samþykktir o.fl.

Eftirlitsskylduna má skipta í tvennt

- **1. mgr. 68. gr.**

Félagsstjórn fer með málefni félagsins og skal annast um að skipulag félags og starfsemi sé jafnan í réttu og góðu horfi. Félagsstjórn og framkvæmdastjóri fara með stjórn félagsins.

- **3. mgr. 68. gr.**

Félagsstjórn skal annast um að nægilegt eftirlit sé haft með bókhaldi og meðferð fjármuna félagsins.

Framkvæmdastjóri skal sjá um að bókhald félagsins sé fært í samræmi við lög og venjur og meðferð eigna félagsins sé með tryggilegum hætti

Stjórnarmenn geta ekki firrt sig ábyrgð

- Eftirlitsskylda hvílir á öllum stjórnarmönnum, ekki bara stjórnarformanni
- Stjórnarmanni ber að sýna frumkvæði
- Stjórnarmanni ber að koma á virku eftirliti
- Getur ekki borið fyrir sig vanþekkingu
- Þarf ekki að hafa sérþekkingu til að fella á sig ábyrgð
- Getur ekki borið fyrir sig að hafa ekki tekið þátt í störfum stjórnar
- Sérstakar ástæður til athafna, s.s. umfjöllun um brot?
- Réttur til að kalla eftir upplýsingum - samkeppnisgögn
- Stjórnarmaður getur hvenær sem er sagt sig úr stjórn

Stjórnarmenn geta takmarkað áhættu

- Mismunandi úrræði eftir eðli og starfsemi félaga hverju sinni
- Breidd í stjórn félagsins – ekki “einsleit” stjórn
- Setja / yfirfara starfsreglur stjórnar, 70. gr.
- Viðskipti einstakra stjórnarmanna
- Frumkvæði um að afla gagna
- Þekkja vel starfsemi og markmiða félagsins
- Þekkja vel lagaumhverfis félagsins

Takmörkun áhættu – sérstakar aðgerðir stjórnar

- Endurskoðunarnefnd
 - Sérfræðipækking
 - Utanaðkomandi / óháðir aðilar
 - Góð umfjöllun í “leiðbeiningunum -Stjórnarhætti fyrirtækja”
- Legal risk – Áhættustjórnunarkerfi
 - Aðrir þættir en fjárhagslegir
 - Hvert svið félags sem upplýsir stjórn um áhættu á sínu sviði
 - Áhættustýring til að veita stjórn ýmsar samandregnar uppl. um áhættuþætti í starfsemi félagsins
 - Stjórn metur hvort þurfi að bregðast við upplýsingum t.d. með því að kalla til utanaðkomandi sérfræðinga. Einkaleyfi, umhverfisþættir, samkeppniþættir, dómsmál o.fl.
 - Klæðskerasniðið að hverju félagi

Brot á eftirlitsskyldu stjórnarmanna

- Getur leitt til:
 - Refsiábyrgðar einstakra stjórnarmanna
 - Skaðabótaábyrgðar einstakra stjórnarmanna
 - Refsiábyrgðar félags s.s. vegna skattalagabrota, samkeppnisbrota o.s.frv.
 - Álitshnekkir og óþægindi
 - Skaðabótaábyrgð félags
 - 3ja aðila
 - Einstaka hluthafa

Dómafrankvæmdir

- **HRD 1947. Verðlagsbrot.** Ábyrgð felld á stjórnarmann enda gerðar þær kröfur að hann aflaði sér vitneskju um rekstur félagsins í höfuðdráttum. Átti að vera kunnugt um verðlagsbrot sem framið hafði verið að **staðaldri í langan tíma**.
- **HRD 1963.** Olíufélagið o.fl. Ekki talið að stjórnarmenn hafi átt þátt í saknæmri háttsemi framkvæmdastjóra, samt var felld á þá ábyrgð. Gerðar kröfur að þeir hefðu eftirlit með rekstri félaganna í meginefnum. Brotið fór fram að **staðaldri í langan tíma**. Sýnt þótti að skort hefði á eftirliti af þeirra hendi og var þeim því gert að bera refsíábyrgð.
- **HRD 1992:560** Töggur. Stjórnarmaður kom ekki nálægt rekstri. Sakfelld vegna vanskila á söluskatti – átti að afla sér vitneskju um reksturinn. Annar stjórnarmaður sýknaður enda sannarlega hættur störfum.

LEX
LÖGMANNSTOFA